

Список використаних джерел:

1. Кодекс адміністративного судочинства України: Закон України від 24.05.2022 2747-IV (із змінами і доповненнями). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/274715?find=1&text=%D0%B2%D1%96%D0%B4%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%BB%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F#w1_1 (дата звернення 06.06.2022).
2. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 24.05.2022. Відомості Верховної Ради України (ВВР). 2015. № 28. ст. 250. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text> (дата звернення 05.06.2022).
3. Усім судам України. Рекомендації Ради суддів України. <http://rsu.gov.ua/ua/news/usim-sudam-ukraini-rsu-opublikovala-rekomendacii-sodo-rooti-sudiv-v-umovah-voennogo-stanu> (дата звернення 06.06.2022).

Ключові слова: адміністративне судочинство, правосуддя, воєнний стан, судовий розгляд, суд, адміністративний суд.

Key words: administrative proceedings, justice, martial law, court proceedings, court, administrative court.

РУДЕНКО ОЛЕНА АНАТОЛІЙВНА

*Галицький фаховий коледж імені В'ячеслава Чорновола,
старший викладач кафедри права, кандидат юридичних наук*

УХВАЛА ЯК ОБ'ЄКТ АПЕЛЯЦІЙНОГО ОСКАРЖЕННЯ В АДМІНІСТРАТИВНОМУ СУДОЧИНСТВІ

Однією з основних засад судочинства, передбачених у ст. 129 Конституції України, є забезпечення права на апеляційний перегляд справи [1]. Таким правом відповідно до ст. 13, ч. ч. 1–2 ст. 293 Кодексу адміністративного судочинства України (далі – КАС України) наділено учасників справи, а також осіб, які не брали участі у справі, якщо суд вирішив питання про їх права, свободи та інтереси та (або) обов'язки [2]. Слід сказати, що в апеляційному порядку можуть оскаржуватися як рішення по суті спору, так і ухвали суду першої інстанції.

Зі змісту ч. ч. 2–3 ст. 293 КАС України випливає, що самостійним об'єктом апеляційного оскарження є тільки ті ухвали, що перераховані законодавцем у ч. 1 ст. 294 КАС України, оскільки апеляційну скаргу на них може бути подано незалежно від ухвалення чи оскарження рішення суду по суті спору. Усі інші ухвали оскарженню окремо від рішення суду першої інстанції не підлягають – подані на них апеляційні скарги судом апеляційної інстанції повертаються на підставі ч. 3 ст. 293 КАС України. Заперечення на ухвали, що відсутні у переліку ч. 1 ст. 294 КАС України, можуть включатися до апеляційної скарги на судові рішення, яким закінчується розгляд справи по суті.

Зі змісту ч. 1 ст. 294 КАС України випливає, що деякі з ухвал, що постановляються судом першої інстанції, є самостійним об'єктом апеляційного оскарження незалежно від результату розгляду процесуального питання чи клопотання, тобто як про задоволення, так і про відмову у задоволенні заяви або як про вчинення певної процесуальної дії, так і про відмову у її вчиненні. Йдеться про ухвали про забезпечення доказів або відмову у забезпеченні доказів (п. 1 ч. 1 ст. 294 КАС України), про забезпечення позову чи відмову у забезпеченні позову (п. 2 ч. 1 ст. 294 КАС України), про скасування забезпечення позову чи відмову у скасуванні, про заміну заходу забезпечення позову чи відмову у заміні заходів забезпечення позову (п. 2 ч. 1 ст. 294 КАС України), про внесення чи відмови у внесенні виправлень у рішення (п. 14 ч. 1 ст. 294 КАС України), роз'яснення або відмови у роз'ясненні судового рішення (п. 16 ч. 1 ст. 294 КАС України), про поворот виконання рішення суду чи відмови у повороті виконання рішення (п. 21 ч. 1 ст. 294 КАС України), про внесення чи відмови у внесенні виправлень до виконавчого документа, визнання чи відмови у визнанні виконавчого документа таким, що не підлягає виконанню (п. 22 ч. 1 ст. 294 КАС України), про відновлення повністю або частково втраченого судового провадження чи відмови у його відновленні (п. 27 ч. 1 ст. 294 КАС України).

Водночас частина передбачених у ч. 1 ст. 294 КАС України ухвал може бути самостійним об'єктом апеляційного оскарження лише у випадку, якщо судом першої інстанції відмовлено у задоволенні клопотання або у вчиненні процесуальної дії. Йдеться про ухвали про відмову у відкритті провадження у справі (п. 4 ч. 1 ст. 294 КАС України), у поновленні чи продовженні пропущеного процесуального строку (п. 7 ч. 1 ст. 294 КАС України), ухвалити додаткове рішення (п. 15 ч. 1 ст. 294 КАС України), у відкритті провадження про перегляд судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами, в задоволенні заяви про перегляд судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами (п. 17 ч. 1 ст. 294 КАС України), у поновленні пропущеного строку для пред'явлення виконавчого документа до виконання (п. 18 ч. 1 ст. 294 КАС України), у відкритті провадження за заявою про відновлення втраченого судового провадження (п. 26 ч. 1 ст. 294 КАС України). Зі змісту викладеного випливає, що ухвали про задоволення зазначених клопотань чи про позитивне вирішення перерахованих процесуальних питань оскарженню в апеляційному порядку окремо від рішення суду не підлягають. Утім, відповідно до ч. 4 ст. 376 КАС України може бути оскаржено як ухвалу про відмову у поновленні пропущеного строку для пред'явлення виконавчого документа до виконання, так і ухвалу про поновлення цього строку.

Окремо слід зупинитися на ухвалях щодо передачі справи на розгляд іншого суду (п. 6 ч. 1 ст. 294 КАС України), затвердження умов примирення, призначення експертизи, зупинення провадження у справі, залишення позову (заяви) без розгляду, закриття провадження у справі (п. п. 8–13 ч. 1 ст. 294 КАС України), відстрочення і розстрочення, зміни чи встановлення способу і порядку виконання рішення, заміни сторони

у справі (процесуальне правонаступництво) або сторони виконавчого провадження (п. п. 19–20 ч. 1 ст. 294 КАС України). Зазначені ухвали об'єднує те, що законодавець обмежився лише вказівкою на зміст заявленого клопотання чи процесуального питання, що вирішувалося судом і щодо якого було постановлено ухвалу, та при цьому не уточнив до яких висновків дійшов суд по суті цього клопотання чи питання – про задоволення чи відмову у задоволенні, про вчинення чи відмову у вчиненні процесуальної дії. Наприклад, при розгляді питання про заміну сторони виконавчого провадження суд може як замінити сторону, так і відмовити у її заміні. Виходячи із системного аналізу положень ч. 1 ст. 294 КАС України, можна стверджувати, що у п. п. 6, 8–13, 19–20 ч. 1 ст. 294 КАС України законодавець мав на увазі тільки ті ухвали, якими задоволено відповідне клопотання (заяву) або позитивно вирішено певне процесуальне питання. Із такою позицією законодавця повністю погодитися не можна з огляду на таке.

Передбачені у п. п. 6, 8–13 ч. 1 ст. 294 КАС України ухвали постановляються судом до ухвалення рішення по суті спору, а тому обмеження учасників справи і осіб, які не брали участі у справі, якщо суд вирішив питання про їх права, свободи, інтереси та (або) обов'язки, у праві на подання апеляційної скарги на ухвали про відмову передати справу на розгляд до іншого суду, закрити провадження у справі, затвердити умови примирення, призначити експертизу, зупинити провадження у справі, залишити позов (заяву) без розгляду, є цілком виправданим, оскільки заперечення на них можуть бути включені до апеляційної скарги на рішення суду. Разом із тим, таке тлумачення положень КАС України щодо ухвал про відмову у відстроченні, розстроченні, зміні або встановленні способу і порядку виконання судового рішення, у задоволенні клопотання про заміну сторони у справі або сторони виконавчого провадження призведе до необґрунтованого обмеження права особи на апеляційний перегляд.

Зазначені ухвали постановляються судами на стадії виконавчого провадження, а тому включити заперечення на них до апеляційної скарги на рішення суду першої інстанції по суті спору неможливо. Окрім цього, відповідно до ч. 8 ст. 378, ч. ст. 379 КАС України в апеляційному порядку може бути оскаржено будь-яку ухвалу за результатами вирішення питання про відстрочення або розстрочення виконання, зміну чи встановлення способу і порядку виконання судового рішення, заміну сторони виконавчого провадження.

Отже, перелік ухвал суду першої інстанції, що можуть бути оскаржені в апеляційному порядку окремо від рішення суду, слід доповнити такими: про поновлення пропущеного строку для пред'явлення виконавчого документа до виконання, про відмову відстрочити і розстрочити, змінити або встановити спосіб і порядок виконання судового рішення, замінити сторону у справі або сторону виконавчого провадження.

Список використаних джерел:

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 07.06.2022).
2. Кодекс адміністративного судочинства України: Закон України від 06.07.2005 № 2747-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#Text> (дата звернення: 07.06.2022).

Ключові слова: адміністративне судочинство, апеляційний перегляд, ухвала, суд першої інстанції, оскарження.

Key words: administrative proceedings, appellate review, decision, court of first instance, appeal.

УЛОЖЕНКО ВАДИМ МИКОЛАЙОВИЧ

*Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана,
старший викладач кафедри адміністративного та фінансового права,
кандидат юридичних наук*

ПРАВОВІ ЗАСАДИ СТРАТЕГІЧНОГО РОЗВИТКУ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ В ХХІ СТОЛІТТІ

Формування та розвиток системи вищої освіти в Україні забезпечується спеціальним законодавством про освіту та про вищу освіту, яке, своєю чергою, є результатом реалізації положень стратегічних (програмних) документів, що розробляються уповноваженими органами державної влади з урахуванням усталених світових тенденцій, викликів та загроз. Так, у 1993 р. Постановою Кабінету Міністрів України від 03.11.1993 р. № 896 був затверджений перший такий документ – Державна національна програма «Освіта» («Україна ХХІ століття») [1], головною метою якої проголошено визначення стратегії розвитку освіти в Україні на найближчі роки та перспективу ХХІ ст., а одним із стратегічних завдань у сфері вищої освіти – піднесення на рівень досягнень розвинених країн та інтеграцію у міжнародне науково-освітнє середовище. Згідно із затвердженими Заходами щодо реалізації цієї програми реформування у сфері освіти планувалося провести впродовж 1993–2005 рр. [1].

Згодом в Національній доктрині розвитку освіти, затвердженій Указом Президента України від 17.04.2002 р. № 347/2002 [2], наголошувалося на пріоритетності розвитку освіти і науки через посилення низки сучасних цивілізаційних тенденцій, пов'язаних із глобалізацією, переходом до постіндустріального, інформаційного суспільства тощо. Заходи з її реалізації згідно з Постановою Кабінету Міністрів України від 19.08.2002 р. № 1223 були розраховані на 2002–2004 рр. Надалі основні напрями реалізації концептуальних ідей та